

Gdańsk, 20 kwietnia 2026 r.

Dr hab. Hanna Wolska, prof. UG
Centrum Interdyscyplinarnych Badań nad Prawem
WPiA Uniwersytetu Gdańskiego

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Filipa Lewandowskiego pt. *Konstrukcja ochrony tymczasowej w polskiej i niemieckiej procedurze sądownoadministracyjnej*

W wykonaniu Uchwały Rady Dyscypliny Nauki Prawne Instytutu Nauk Prawnych Uniwersytetu Zielonogórskiego z 24 marca 2026 r., nr 5/2026, powołującego mnie w charakterze recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania Panu Filipowi Lewandowskiemu stopnia doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne, przedkładam - zgodnie ze swoją powinnością - recenzję rozprawy pt. *Konstrukcja ochrony tymczasowej w polskiej i niemieckiej procedurze sądownoadministracyjnej*.

1. Wybór tematu rozprawy

Temat niniejszej pracy doktorskiej ma istotne znaczenie zarówno z teoretycznej, jak i praktycznej perspektywy funkcjonowania państwa prawa. Prawo do sądu stanowi jedną z fundamentalnych gwarancji ochrony praw jednostki, będąc filarem demokratycznego porządku prawnego. Jego znaczenie wynika nie tylko z konstytucyjnych regulacji krajowych, lecz także z norm prawa międzynarodowego, w szczególności Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

Współczesne rozumienie prawa do sądu obejmuje nie tylko formalny dostęp do wymiaru sprawiedliwości, ale również zapewnienie skutecznej ochrony prawnej. Oznacza to, że ochrona ta powinna być realna, efektywna oraz udzielana w odpowiednim czasie. W przeciwnym razie dochodzi do sytuacji, w której prawo do sądu ma charakter jedynie iluzoryczny. Szczególne znaczenie w tym kontekście zyskuje problem tymczasowej ochrony prawnej. Brak odpowiednich mechanizmów zabezpieczających interesy strony na czas trwania postępowania

może prowadzić do powstania nieodwracalnej szkody. Nawet korzystne rozstrzygnięcie sądu nie zawsze jest w stanie naprawić skutki opóźnionej ochrony prawnej. Tym samym skuteczność prawa do sądu jest nierozdzielnie związana z istnieniem efektywnych instrumentów tymczasowych. Zagadnienie to ma szczególne znaczenie w postępowaniu sądownoadministracyjnym, gdzie ingerencja organów administracji publicznej może wywoływać natychmiastowe skutki dla jednostki. Analiza mechanizmów ochrony tymczasowej pozwala ocenić rzeczywisty poziom ochrony praw jednostki w danym systemie prawnym.

Istotnym walorem niniejszej pracy jest także jej charakter prawoporównawczy. Porównanie polskiego i niemieckiego systemu prawnego umożliwia identyfikację zarówno podobieństw, jak i istotnych różnic w zakresie stosowanych rozwiązań proceduralnych. Wybór tych porządków prawnych nie jest przypadkowy, gdyż wywodzą się one z odmiennych tradycji historycznych i doktrynalnych. Różnice te przekładają się bezpośrednio na zakres i skuteczność dostępnych środków ochrony prawnej. Szczególnie istotne jest zestawienie modelu „kasatoryjnego” funkcjonującego w Polsce z bardziej rozbudowanym modelem niemieckim. Natomiast perspektywa funkcjonalna, inspirowana dorobkiem K. Zweigert i H. Kötz, pozwala Autorowi na ocenę analizowanych instytucji przez pryzmat ich rzeczywistej skuteczności. Uzyskane w ten sposób wnioski mogą zaś stanowić podstawę do formułowania postulatów *de lege ferenda i de lege lata*. W konsekwencji niniejsza praca przyczynia się nie tylko do pogłębienia wiedzy naukowej, lecz także do doskonalenia systemu ochrony praw jednostki. W tym stanie rzeczy, wybór tematu rozprawy należy ocenić jednoznacznie pozytywnie.

Warto również podkreślić, że problematyka tymczasowej ochrony prawnej w postępowaniu sądownoadministracyjnym była podejmowana w doktrynie, jednak najczęściej w sposób fragmentaryczny. Dotychczasowe analizy koncentrowały się głównie na wykładni krajowych przepisów, zwłaszcza dotyczących wstrzymania wykonania aktu administracyjnego. Zagadnienie to było najczęściej omawiane w komentarzach do ustaw oraz opracowaniach ogólnych, rzadziej zaś stanowi przedmiot samodzielnych monografii. W doktrynie niemieckiej problem ten został rozwinięty szerzej, szczególnie w odniesieniu do instytucji „*einstweiliger Rechtsschutz*”. Również tam jednak dominują analizy dogmatyczne, a nie kompleksowe ujęcia porównawcze. Brakuje opracowań zestawiających polski i niemiecki model ochrony tymczasowej w sposób funkcjonalny i całościowy. W konsekwencji można mówić o istniejącej luce badawczej, która uzasadnia podjęcie tego tematu.

2. Konstrukcja monografii naukowej

Rozprawa składa się z czterech rozdziałów. Poza ich numeracją, w opracowaniu wyodrębniono *Wstęp*, w którym Autor określił omówione już wyżej zagadnienia, takie jak wybór tematu pracy, cele pracy i metodę badawczą. W *Podsumowaniu* nawiązano z kolei do wyznaczonego celu badawczego oraz przedstawiono wyniki badań i wnioski *de lege lata* i *de lege ferenda*.

Struktura rozprawy jest przejrzysta a rozdziały zostały uporządkowane w logicznej kolejności. Układ rozważań jest spójny i czytelny. Pewne zastrzeżenia może jednak budzić zachwianie proporcji objętości poszczególnych części pracy. Uwaga powyższa odnosi się, w szczególności, do rozdział IV rozprawy, który obejmuje zaledwie 11 stron.

Podstawowym celem niniejszej rozprawy jest dokonanie kompleksowej analizy instytucji tymczasowej ochrony prawnej w polskim i niemieckim postępowaniu sądowoadministracyjnym oraz ocena jej znaczenia dla realizacji prawa do skutecznej ochrony prawnej jako elementu prawa do sądu. Celem pracy jest także ustalenie, czy obowiązujące rozwiązania w polskim porządku prawnym zapewniają efektywną ochronę interesów jednostki na etapie poprzedzającym rozstrzygnięcie sprawy głównej. W ramach realizacji tego celu dokonano również identyfikacji różnic pomiędzy analizowanymi systemami prawnymi oraz oceny ich funkcjonalnego znaczenia. Istotnym elementem pracy jest ponadto rozważenie zasadności ewentualnego wprowadzenia do polskiego postępowania sądowoadministracyjnego bardziej rozbudowanych instrumentów tymczasowej ochrony prawnej, wzorowanych na rozwiązaniach niemieckich.

Każdy z tych rozdziałów wieńczy wnioski cząstkowe. Natomiast w *Podsumowaniu* zaprezentowano wyniki przeprowadzonych badań, odnoszące się, w szczególności, do podstawowego celu badawczego.

3. Metody badawcze

Wśród wykorzystanych przez doktoranta metod badawczych, w pierwszej kolejności podkreślić należy metodę dogmatycznoprawną, polegającą na analizie obowiązujących przepisów prawa oraz ich wykładni, z uwzględnieniem dorobku doktryny i orzecznictwa. Pozwala ona na odtworzenie norm prawnych regulujących instytucję tymczasowej ochrony

prawnej w polskim i niemieckim postępowaniu sądownoadministracyjnym. Kluczowe znaczenie ma również metoda prawnoporównawcza. Metoda ta umożliwia zestawienie rozwiązań przyjętych w obu porządkach prawnych oraz ocenę ich efektywności z perspektywy realizacji prawa do skutecznej ochrony prawnej. W pracy wykorzystano także metodę analizy funkcjonalnej, która pozwoliła badać instytucje prawne przez pryzmat ich celu oraz rzeczywistego znaczenia w praktyce stosowania prawa. Uzupełniająco zastosowano metodę historycznoprawną, służącą przedstawieniu genezy i ewolucji analizowanych rozwiązań w obu systemach prawnych. Zastosowanie wskazanych metod badawczych umożliwia kompleksową analizę badanego zagadnienia, udzielenie odpowiedzi na postawione w pracy pytania oraz sformułowanie postulatów o charakterze *de lege lata* i *de lege ferenda*.

4. Wykaz źródeł i opracowanie redakcyjne

Wykaz wykorzystanej literatury należy uznać za obszerny. Liczy 179 pozycji publikacyjnych (książkowych, artykułów). Wśród wykorzystanych źródeł znajduje się znacząca liczba pozycji obcojęzycznych. Autor w pracy posiłkuje się również orzecznictwem, w obrębie którego znalazły się, w szczególności, wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Trybunału Konstytucyjnego oraz Federalnego Trybunału Administracyjnego. Powołana literatura i orzecznictwo, zostały wykorzystane w sposób prawidłowy. Ponadto z analizy tekstu głównego oraz przypisów wynika, że odwoływanie się do odpowiednich opracowań następowało tylko wówczas, gdy było to merytorycznie uzasadnione. W odniesieniu do poprawności językowej - w pracy zauważono niewielką liczbę błędów literowych (np. str 29, 33, 37, 68, 69, 89, 109).

5. Osiągnięty rezultat badawczy oraz jakość naukowej refleksji

Recenzowana rozprawa jest oryginalnym rozwiązaniem problemu naukowego w obszarze procedury sądownoadministracyjnej. Stanowisko powyższe odnosi, w szczególności, do przedmiotu analiz naukowych oraz ustaleń, które zostały przez Autora poczynione w ramach podjętych badań. Opracowanie jest wystarczająco rozbudowane a uwagi są dostatecznie szczegółowe. Istotne miejsce w recenzowanym opracowaniu zajmują odniesienia do regulacji prawnych oraz przywoływanie poglądów innych autorów. Przedstawione przez Autora zagadnienie nie jest przy tym pozbawione refleksji naukowej. Rozważania w rozprawie są wartościowe merytorycznie. Charakterystyczne dla recenzowanej monografii jest dokonanie

przez Autora zestawienia prowadzonych analiz i ustaleń o stanie prawa z jednej strony z praktyką jego urzeczywistniania z drugiej.

Rozprawa składa się z czterech rozdziałów, które w sposób systematyczny prowadzą do realizacji postawionego celu badawczego.

Rozdział pierwszy poświęcony ochronie tymczasowej w niemieckiej procedurze sądownoadministracyjnej stanowi spójne i pogłębione opracowanie tej instytucji, ukazujące jej znaczenie zarówno w wymiarze praktycznym, jak i normatywnym. Autor trafnie rozpoczyna od danych statystycznych, które unaoczniają skalę wykorzystania postępowań tymczasowych oraz ich kluczową rolę w zapewnieniu szybkiej ochrony prawnej, zwłaszcza w zestawieniu z długotrwałością postępowań głównych. Na tym tle przekonująco zostaje osadzona teza o konieczności istnienia efektywnych mechanizmów tymczasowych jako elementu konstytucyjnego prawa do sądu, rozumianego nie tylko jako dostęp do wymiaru sprawiedliwości, lecz także jako gwarancja realnej i skutecznej ochrony.

W dalszej części rozdziału Autor w sposób uporządkowany przedstawia system środków ochrony tymczasowej, zwracając uwagę na ich zróżnicowanie w zależności od rodzaju skargi w postępowaniu głównym. Szczególną uwagę poświęcono instytucji tymczasowego zarządzenia na podstawie § 123 VwGO, która pełni funkcję swoistej klauzuli generalnej i znajduje zastosowanie w sytuacjach nieobjętych regulacją środków suspensyjnych. Analiza tej instytucji jest przeprowadzona szczegółowo i obejmuje zarówno jej funkcję, jak i zakres zastosowania, co pozwala uchwycić jej znaczenie w systemie ochrony prawnej.

Na szczególne uznanie zasługuje wyraźne rozróżnienie między zarządzeniem zabezpieczającym a regulującym, wraz z omówieniem ich funkcji, odpowiednio zachowania *status quo* oraz jego tymczasowej modyfikacji. Autor nie pomija przy tym istniejących w doktrynie i orzecznictwie sporów co do zasadności tego podziału oraz różnic w przesłankach ich stosowania, przedstawiając zarówno stanowiska opowiadające się za ich rozróżnieniem, jak i pogląd dominujący, zgodnie z którym przesłanki te mają w istocie charakter jednolity.

Rozdział ten zawiera także szczegółową analizę przesłanek formalnych i materialnych udzielenia ochrony tymczasowej, co stanowi jego istotną wartość poznawczą. Autor konsekwentnie wskazuje na znaczenie wymogów takich jak złożenie wniosku, dopuszczalność

środka czy interes prawny wnioskodawcy, a następnie przechodzi do omówienia przesłanek materialnych, w tym prawdopodobieństwa uwzględnienia skargi głównej oraz konieczności udzielenia ochrony. Trafnie podkreślono przy tym, że postępowanie tymczasowe ma charakter uproszczony, choć w pewnych sytuacjach, zwłaszcza gdy zastępuje ono postępowanie główne lub dotyczy praw podstawowych, wymaga bardziej wnikliwej analizy.

Istotnym elementem rozważań jest również przedstawienie mechanizmów stosowanych w sytuacjach niepewności, takich jak ocena skutków czy ważenie interesów, które pozwalają sądom na podejmowanie decyzji w warunkach ograniczonego materiału dowodowego i presji czasu. Całość wywodu zamyka omówienie zasady uprawdopodobnienia (*fumus boni iuris*), stanowiącej fundament postępowania tymczasowego i umożliwiającej elastyczne, a zarazem efektywne reagowanie na potrzebę ochrony prawnej.

Ponadto Autor trafnie wskazuje, że regulacja zawarta w § 80 ust. 2 zd. 1 VwGO służy ochronie interesów fiskalnych państwa, zapewniając niezakłócony dopływ środków budżetowych i tym samym prawidłową realizację zadań publicznych. Słusznie podkreślił również, że zakres zastosowania tego przepisu obejmuje wyłącznie te należności pieniężne o charakterze publicznoprawnym, których zasadniczym celem jest zaspokojenie potrzeb finansowych państwa, a nie realizacja funkcji przymuszającej, jak ma to miejsce w przypadku grzywien w celu przymuszenia.

Zastrzeżenia budzi jednak zaliczenie składek do kategorii opłat. Takie ujęcie nie jest trafne ani na gruncie prawa niemieckiego, ani polskiego, gdzie składki mimo ich publicznoprawnego charakteru stanowią odrębną kategorię świadczeń, różniącą się zarówno funkcją, jak i konstrukcją prawną od opłat i podatków. W konsekwencji wskazane byłoby skorygowanie tej części wywodu, aby zachować dogmatyczną precyzję oraz spójność terminologiczną.

Rozdział drugi zatytułowany „Ochrona tymczasowa w polskiej procedurze sądownoadministracyjnej” stanowi pogłębione i rzetelne opracowanie jednej z kluczowych instytucji postępowania sądownoadministracyjnego. Autor prowadzi wywód w sposób logiczny i konsekwentny, od przedstawienia zasady braku suspensywności skargi, poprzez omówienie celów, funkcji i aksjologii ochrony tymczasowej, aż po szczegółową analizę problemu wykonalności oraz modeli udzielania tej ochrony. Taka konstrukcja nadaje tekstowi przejrzystość.

Autor trafnie ukazuje zależność pomiędzy interesem publicznym, związanym ze sprawnym wykonywaniem aktów administracyjnych, a interesem jednostki, która dąży do ich wstrzymania. W sposób przekonujący wskazuje, że instytucja ochrony tymczasowej stanowi narzędzie wyważania tych wartości i jest niezbędna dla zapewnienia realnej, a nie iluzorycznej ochrony sądowej. Szczególnie wartościowe są rozważania dotyczące funkcji tej instytucji (gwarancyjnej, stabilizacyjnej i kompensacyjnej), które zostały jasno wyodrębnione i dobrze uzasadnione.

Dużym atutem tekstu jest także bogate wykorzystanie literatury przedmiotu i orzecznictwa sądów administracyjnych. Autor nie ogranicza się do ich przywoływania, lecz podejmuje próbę krytycznej analizy prezentowanych stanowisk. Najlepiej widać to w części dotyczącej pojęcia wykonalności, gdzie przedstawione zostały różne ujęcia doktrynalne, od wąskiego, wiążącego wykonalność z możliwością przymusowej realizacji aktu, po szerokie, utożsamiające ją ze skutkami prawnymi. Autor nie tylko referuje te poglądy, ale również zajmuje własne stanowisko, opowiadając się za rozróżnieniem między wykonalnością a skutkami prawnymi. Na uwagę zasługują także postulaty *de lege ferenda*, w których wskazuje na potrzebę rozszerzenia zakresu ochrony tymczasowej oraz lepszej harmonizacji przepisów ustawy.

W analizowanej części opracowania dostrzegalne są pewne powtórzenia, w szczególności dotyczące celów i funkcji ochrony tymczasowej oraz relacji między wykonalnością a skutkami prawnymi. Ich ograniczenie przyczyniłoby się do zwiększenia spójności oraz poprawy dynamiki wywodu. Ponadto, choć warstwa językowa pracy pozostaje zgodna ze standardami wypowiedzi naukowej, w tej części pracy miejscami charakteryzuje się nadmierną złożonością składniową, co może utrudniać percepcję treści.

Rozdział trzeci stanowi rozbudowaną i wielowymiarową analizę porównawczą systemów tymczasowej ochrony prawnej w postępowaniu sądownoadministracyjnym w Polsce i w Niemczech. Z metodologicznego punktu widzenia należy ocenić go jako opracowanie ambitne, konsekwentnie realizujące założenie komparatystyczne, oparte na zestawieniu instytucji procesowych w obu porządkach prawnych oraz ich osadzeniu w szerszym kontekście konstytucyjnym i europejskim. Na szczególne uznanie zasługuje szerokie wykorzystanie tła normatywnego, obejmującego zarówno przepisy konstytucyjne, jak i standardy wynikające z prawa unijnego oraz *soft law* Rady Europy, co wzmacnia argumentację i pozwala uchwycić

wielopoziomowy charakter ochrony tymczasowej. Jednocześnie wywód cechuje wysoki stopień szczegółowości i systematyczności, dzięki czemu poszczególne instytucje zostały przedstawione w sposób przejrzysty i uporządkowany, a ich porównanie ma charakter nie tylko opisowy, lecz również funkcjonalny.

Na poziomie merytorycznym rozdział wyróżnia się trafnym uchwyceniem kluczowych osi różnic między obiema regulacjami, w szczególności w zakresie suspensywności skargi, zakresu przedmiotu ochrony tymczasowej, relacji między organem administracji a sądem oraz materialnych przesłanek udzielania ochrony. Autor konsekwentnie eksponuje „napięcie” pomiędzy efektywnością działania administracji a gwarancyjną funkcją prawa do sądu, co stanowi jeden z najistotniejszych problemów współczesnego prawa procesowego administracyjnego. Szczególnie wartościowe jest również wskazywanie konsekwencji praktycznych przyjętych rozwiązań, zwłaszcza w odniesieniu do decyzji deklaratoryjnych i konstytutywnych, gdzie analiza wykracza poza czysto dogmatyczny poziom i dotyka realnych skutków ochrony praw jednostki. Rozważania *de lege ferenda*, choć nie zawsze w pełni rozwinięte normatywnie, stanowią naturalne dopełnienie analizy porównawczej i wskazują na próbę krytycznej oceny obowiązujących modeli.

Rozdział czwarty zatytułowany „Tymczasowe zarządzenie jako element skutecznej ochrony prawnej” stanowi również komparatystyczną i zarazem postulatyczną część pracy, w której Autor wychodzi poza analizę obowiązującego prawa polskiego i podejmuje próbę skonfrontowania go z rozwiązaniami funkcjonującymi w innych systemach prawnych, m.in. w prawie austriackim.

Na uwagę zasługuje konsekwentna realizacja celu rozdziału, polegającego na wykazaniu, że obecny model polskiej ochrony tymczasowej, ograniczony zasadniczo do instytucji wstrzymania wykonania aktu, w określonych sytuacjach może nie zapewniać pełnej efektywności ochrony sądowej. Autor trafnie wskazuje, że brak środka o charakterze regulacyjnym, analogicznego do tymczasowego zarządzenia, może prowadzić do nieodwracalnych skutków w sferze praw jednostki, zwłaszcza w sprawach, w których czas odgrywa kluczową rolę dla realnej skuteczności orzeczenia sądu. Argumentacja ta zostaje dodatkowo wzmocniona przez odwołania do praktyki orzeczniczej Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz przykładów spraw dotyczących dystrybucji środków unijnych.

Wysoko należy ocenić również część komparatystyczną, w której Autor analizuje rozwiązania funkcjonujące w postępowaniu cywilnym oraz przed Trybunałem Konstytucyjnym, a następnie zestawia je z regulacjami austriackimi. Szczególnie wartościowe jest ukazanie, że instytucje o charakterze tymczasowym nie są obce polskiemu systemowi prawnemu, lecz funkcjonują w innych jego segmentach, co osłabia argument o systemowej nieadekwatności takiego środka w postępowaniu sądownoadministracyjnym.

Rozdział wyróżnia się również komponentem dogmatyczno-funkcjonalnym. Autor nie ogranicza się do opisu instytucji, lecz konsekwentnie zmierza do oceny ich efektywności w perspektywie zasady skutecznej ochrony sądowej. Szczególnie istotne są rozważania dotyczące sytuacji, w których brak środka tymczasowego prowadzi do faktycznej irrelewantności późniejszego orzeczenia sądu, co dobrze ilustruje napięcie pomiędzy formalną a materialną skutecznością ochrony prawnej.

Pewne zastrzeżenia może budzić relacja objętościowa tego rozdziału względem pozostałych części pracy, która wydaje się nie w pełni zachowywać proporcje właściwe dla spójnej struktury opracowania. Niemniej jednak uwaga ta nie wpływa na pozytywną ocenę tego rozdziału.

Końcowe podsumowanie oraz wnioski *de lege lata* i *de lege ferenda* stanowią bardzo dojrzałą, spójną i przekonującą część całego opracowania. Autor w sposób klarowny odpowiada na pytanie badawcze sformułowane we wstępie, konsekwentnie zestawiając rozwiązania polskie i niemieckie w zakresie ochrony tymczasowej w postępowaniu sądownoadministracyjnym.

Na szczególne uznanie zasługuje przejrzysta struktura wywodu, logiczne przejście od analizy porównawczej do wniosków ocennych oraz umiejętne wyważenie argumentów dotyczących zalet i ograniczeń obu systemów. Bardzo mocną stroną opracowania jest również wyraźne osadzenie rozważań w standardzie prawa do skutecznej ochrony prawnej, co nadaje wnioskowi charakter nie tylko dogmatyczny, ale także konstytucyjny i systemowy.

Autor trafnie identyfikuje kluczowe różnice pomiędzy modelami polskim i niemieckim, w szczególności w zakresie zasady suspensywności oraz natychmiastowej wykonalności decyzji administracyjnych, a także w odniesieniu do konstrukcji środków tymczasowych. Na aprobatę zasługuje również wyważona ocena obu systemów - z jednej strony wskazująca na większą

pełnię ochrony w modelu niemieckim, z drugiej zaś dostrzegająca przewagi polskiego rozwiązania w zakresie przewidywalności i przejrzystości regulacji.

Szczególnie wartościowa jest część postulatywna (*de lege ferenda*), w której Autor nie tylko wskazuje potrzebę zmian legislacyjnych, ale również proponuje konkretne rozwiązania normatywne.

Jak słusznie wskazuje Autor, brak w polskim postępowaniu sądownoadministracyjnym środka odpowiadającego niemieckiemu tymczasowemu zarządzeniu prowadzi do istotnego ograniczenia skuteczności ochrony prawnej jednostki, w szczególności w sytuacjach, w których samo wstrzymanie wykonania aktu administracyjnego nie zapewnia realnej ochrony praw podlegających kontroli sądowej. Z tego względu zasadne jest wprowadzenie do p.p.s.a. środka tymczasowego o charakterze regulacyjnym (postanowienia zabezpieczającego), który umożliwiłby czasowe ukształtowanie sytuacji prawnej stron do czasu rozstrzygnięcia sprawy co do istoty.

Rozwiązanie takie obejmuje zarówno koncepcję ujednoczenia przesłanek ochrony tymczasowej, jak i propozycję wprowadzenia nowego instrumentu w postaci postanowienia zabezpieczającego. Na uznanie zasługuje również próba osadzenia tych propozycji w istniejących wzorcach krajowych oraz ich uzasadnienie konstytucyjne.

Podjmując się całościowej oceny rozprawy Pana mgr Filipa Lewandowskiego podkreślenia wymaga walor naukowy i poznawczy pracy. Wskazać należy, że zagadnienie konstrukcji ochrony tymczasowej w polskiej i niemieckiej procedurze sądownoadministracyjnej prezentowane przez Autora w niniejszej monografii stanowi niezwykle interesujący oraz wartościowy naukowo temat.

W ocenie recenzenta nie ma wątpliwości, że został on opracowany w sposób szczegółowy i rzetelny. W monografii bardzo sprawnie i czytelnie oddano przy tym specyfikę podjętego zagadnienia w polskim i niemieckim systemie prawnym.

Wnioski końcowe

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska Pana mgr Filipa Lewandowskiego pt. *Konstrukcja ochrony tymczasowej w polskiej i niemieckiej procedurze sądowoadministracyjnej* nie budzi w mojej ocenie większych zastrzeżeń, zarówno od strony metodologicznej, jak i merytorycznej. Dysertacja została napisana na odpowiednim poziomie naukowym, a warsztat redakcyjny i językowy pozostaje na poziomie bardzo dobrym.

W związku z powyższym uważam, że recenzowana praca odpowiada warunkom stawianym rozprawom doktorskim, o których mowa w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.), stanowi bowiem oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie nauki prawne, świadczy także o umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. W związku z powyższym wnioskuję o dopuszczenie jej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. Hanna Wolska, prof. UG